

„Munkaerőpiaci alkalmazkodóképesség fejlesztését célzó tematikus projektek megvalósításának támogatása” című felhívás

Munkaerőpiaci kihívások kezelése a Szálláshely- szolgáltatás, vendéglátás ágazatban

GINOP-5.3.5-18-2018-00040

pályázat

Javaslatcsomag döntéshozók részére

Tartalom

Javaslatcsomag döntéshozók részére	3
Széleskörű adatgyűjtés készítése a turizmus-vendéglátás ágazat munkaerőhiányának felmérésére	3
A munkaerő-piaci helyzet egyensúlyának visszaállításához stratégia felállítása	4
Átképzéssel az ágazatba csoportosítható szakképesítések összegyűjtése	4
Területi megosztottság orvoslása – régiók munkaerőpiaci egyensúlyát korrigáló intézkedések	4
A közétkeztetés ÁFÁ-jának csökkentése 5%-ra	4
A lehetséges elkövetkező járványhullámok alatti bevételkiesést megelőzendő támogató intézkedések bevezetése (de mindenképp előkészítése) az ágazatra vonatkozóan	6
A pályázat során keletkezett eredménytermékek hasznosítása	6
A pályázat során keletkezett munkaadókat segítő eredménytermékek országos szintű hirdetése, közzététele	6

Javaslatcsomag döntéshozók részére

A projekt keretében elsődleges célcsoportként 2018-ban az akkori elbocsátásokban érintett, közszférából kikerülő munkavállalókat nevezük meg. Az azóta eltelt időszakban azonban jelentős változások mentek végbe, a legjelentősebb hatást a pandémia gyakorolta. Számptalan cég és vállalkozás a túlélésért küzdött, vagy kénytelen volt „lehúzni a rolót”; az elbocsátások következtében nőtt a munkanélküliek száma, jelentős lett az ágazatok közötti munkaerő áramlás stb. Ezek a hatások indokolták, hogy a projekt célcsoportja is megváltozott: az elsődleges és másodlagos célcsoport egyenértékű szereplőjévé vált a programnak. Így a közszféra mellett azonos hangsúllyal jelentek meg a regisztrált álláskereső, valamint jelenleg dolgozó, de pályaváltásban gondolkodó magánszemélyek, akik érdeklődést mutattak a program iránt.

A régóta jelenlevő munkaerőhiány, amely a Covid-válság által csak súlyosbodott, kritikus következményekkel járt a magyar munkaerőpiac helyzetére, a turizmus-vendéglátásra, mint a gazdaság egyik húzóágazatára kifejezetten.

A járvány első hulláma óta tartó országok közötti kompenzációs versenyben nagyon lemaradtunk, ennek is köszönhető, hogy ennyien elhagyták az ágazatot. Franciaországban, Németországban, Ausztriában, Olaszországban is jóval gondoskodóbb volt az állam. A jövőre ezért nehéz jósolni, nem beszélhetünk a teljes helyreállásról, sajnos a 2019-es év szintjét még nem fogjuk elérni 2022-ben sem. Ha egy csoda folytán eltűnne a Covid, akkor sem állna helyre a világ, és így az ágazat rendje sem. Világszinten több tízmillió ember eltűnt az ágazatból, itthon is megközelítőleg 40.000 fő hagyta el a pályát. Magyarországon egyre több panasz érkezik, hogy milyen az egyes szolgáltatóhelyeken a munkatársak hozzáállása és munkájának minősége, de elfelejtik, hogy a szolgáltatók azzal tudnak főzni, amilyen az alapanyag. Az olyan intézkedések hiánya, mint a kereskedelmi vendéglátásra és a közösségi étkeztetésre vonatkozó ÁFA- kulcs egységesítése jelentős hátrányban tartja az ágazatot, nem jut forrás a munkaerő képzésére sem. Egy kolléga fogalmazott úgy még 2018-ban, hogy akinek nem hiányzik kezelő, azt felveszi. Ma ugyanez a kolléga már egy kicsit átfogalmazta állítását, miszerint akinek van pulzusa, felveszi és megtalálja neki azt a munkát, amiben jól tud teljesíteni. Ennyire nincs ember.

A VIMOSZ (Turisztikai és Vendéglátó Munkaadók Országos Szövetsége) és az MGYOSZ (Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége) a GINOP-5.3.5-18-2018-00040 számú pályázat konzorciumi tagjai erre kívánnak megoldást kínálni az alábbi javaslatcsomaggal.

Széleskörű adatgyűjtés készítése a turizmus-vendéglátás ágazat munkaerőhiányának felmérésére

Javasolt a teljes munkaerőhiány megismerése érdekében piackutatás végzése. Az egészségügyi válság hatására csökkent munkaerő becslése találgatásokból állt össze, az ágazatból hiányzó 40-50 ezres létszám nem megalapozott. Sokkal súlyosabb hiányra is fény derülhet egy széleskörűen kivitelezett kutatással (atipikusan foglalkoztatottak, kisfoglalkoztatók bevonása). A megfelelő adatok ismeretében ezután az ágazatot segítő intézkedések kialakítása is egyszerűbben történhetne.

A munkaerő-piaci helyzet egyensúlyának visszaállításához stratégia felállítása

A munkaerőpiaci helyzet felmérését követően sor kerülhetne a problémás területeket célzó stratégia felállítására. A részproblémákra való koncentráció felgyorsíthatná a munkaerőpiaci probléma egészének hatékony orvoslását.

Átképzéssel az ágazatba csoportosítható szakképesítések összegyűjtése

Ahogy azt a pályázat módszertani része is megállapította, nem lehetetlen rövid átképzéssel munkaerőt átcsoportosítani más szakterületekről, ágazatokból a megfelelő túszerű képzések segítségével. Ez a munkavállaló erősségeinek, gyengeségeinek, szakmai kompetenciáinak, személyes tulajdonságainak felmérése után célzott képzés kivitelezését jelenti. A megfelelő számú felnőttképzési központ bevonásával és széleskörű marketing-stratégiával hónapok alatt javítható lenne az egyensúly az ágazat hiányterületein.

Területi megosztottság orvoslása – régiók munkaerőpiaci egyensúlyát korrigáló intézkedések

A GINOP-5.3.5-18-2018-00040 pályázat kompetencia-felmérés része során fény derült a munkaerőhiánnyal leginkább sújtott területek beazonosítására. Látványos különbségek figyelhetők meg az ország fejletlenebb régiói között is, az egyenlőtlenség kezeléséhez munkába járást segítő intézkedések lennének javasoltak, mivel a munkakereső személyek bevallása szerint a lakóhely és a munkahely közötti távolság okozza elhelyezkedési nehézségeik legnagyobb részét.

A közétkeztetés ÁFÁ-jának csökkentése 5%-ra

2017. január 1-jétől 18%-ra mérséklődött az étkezőhelyi vendéglátásban az étel- és a helyben készített, nem alkoholtartalmú italforgalomra alkalmazandó áfa kulcs, míg 2018. január 1-jétől még tovább, 5%-ra csökkent az éttermi étkezés áfája. Ezt követően a VIMOSZ megkezdte lobbitevékenységét a felmerülő problémák jogorvoslata céljából, legfőképp a közétkeztetés, munkahelyi étkeztetés kedvezményezett körébe való felvétele miatt. A VIMOSZ üdvözölte az intézkedést, amivel a turisztikai és vendéglátó szakma jól járt: javult hazánk nemzetközi versenyképessége, növekedett a vállalkozók rendelkezésére álló fedezet, így a fennmaradó összeg az ágazat munkaerőhiány hatásainak enyhítésére, béremelésre, beruházásra volt fordítható. Mindazonáltal a jelenlegi szabályozásban a vendéglátás egyes alterületeinek diszkriminációja megnehezítette az együttműködést, a vállalkozók pedig igazságtalannak élték meg, arról nem is beszélve, hogy nehéz a szülőknek elmagyarázni, miért fizet többet az iskolában „kedvezményesen”, mint a szabályozás körébe nem tartozó kereskedelmi vendéglátásban. A közétkeztetési szektor megfelelt a kedvezményes ÁFA kulcs érvényesítéséhez szükséges három feltétel közül kettőnek (különbféle szolgáltatás elemek dominanciája és helyben készítés). A közétkeztetésben ráadásul rendkívül magas a minimálbért, bérminimumot vagy ahhoz közeli összeget kereső alkalmazottak aránya. A megjelenő nyersanyag áremelkedés az egész ágazat működését veszélyezteti, a tevékenységet

ugyanis nagymértékben közbeszerzési szerződések szabályozzák, az ebből adódó nehézségek elkerülhetőek lesznek a tevékenység egyszerű átsorolásával az 5%-os ÁFA körbe.

Hazánkban az áfaszabályozás alapján az éttermekben, egyéb vendéglátóipari egységekben értékesített étel- és a helyben készített, nem alkoholtartalmú italforgalomra 5%-os, kedvezményes adómérték vonatkozik, addig a más helyszínen teljesített (pl. közoktatási intézményben), de azonos tartalmú szolgáltatások vonatkozásában alkalmazandó adómérték az általános 27%. Az eltérés ágazaton belüli torzulásokhoz vezetett, illetve a jelenlegi rendszer egyes esetekben magában hordozza a helytelen adókezelés potenciális lehetőségét, az adóelkerülés veszélyét.

Magyarországon ma az intézményi keretek között történő étkeztetés közel 250 milliárd forintos piacot jelent. Az iparág napról-napra 1,5-2 millió fogyasztót szolgál ki. A piacot leginkább a szolgáltatás speciális jellegéből fakadó ellentét feszíti. A közétkeztetés legfontosabb, feloldásra váró konfliktusa az alábbi két problémából adódik: Nagy mennyiségben előállított ételtömegre van szükség, a piacinál nagyobb árverseny mellett, törekedni kell a minél változatosabb, egészségesebb, ízletesebb ételekre.

Az intézményi étkeztetés tulajdonsága, hogy szolgáltatásának értékesítési ára mesterségesen alacsony, miközben a fogyasztói célcsoportok (gyermekek, idősek, betegek) esetében kiemelten fontos az egészséges táplálkozás. A "fix" (és alacsony) értékesítési árak melletti árversenyben a vállalatok félkész- és késztermékek felhasználásával képesek pozíciójukat megőrizni. Ezek ugyanis könnyen és alacsony áron beszerezhetőek, ill. olcsón és alacsony munkaerő-ráfordítással dolgozhatóak fel. Az alacsonyabb szinten feldolgozott alapanyagok használata többletidőt és plusz munkaerő-ráfordítást igényel, amelyre a vállalkozások többségének nem áll rendelkezésre többletforrása. A konyhakész alapanyagok sokszor rosszabb minőségűek és túlnyomórészt importált termékek. A rosszabb minőségű alapanyagokkal az egészséges táplálkozástól távolabb kerülünk, ráadásul a hazai gazdaság szempontjából is előnytelen az importtermékek magas aránya. Jogi szempontból is nagyon indokolt az ÁFA-különbség felszámolása: a szolgáltatás helyszínétől és a szolgáltatást élvező személyétől függetlenül egyazon tartalmú szolgáltatásnyújtás-étel és ital helyben történő fogyasztással egybe kötött értékesítése- valósul meg, a jelenlegi szabályozás nem tekinthető konzekvensnek és ágazaton belüli torzulások kialakulásához vezetett. A hatályos jogi konstrukció az egyenlő bánásmód elvével való összeegyeztethetősége is kérdéseket vet fel, hiszen azonos gazdasági tartalmú ügyletekhez eltérő adóterhet rendel.

A közétkeztetési szolgáltatások szélesebb körű hozzáféréseinek jogalkotói oldalról történő megtámogatása szociális- és foglalkoztatáspolitikai megfontolások mentén is indokolt lenne, hiszen jelentős mértékben hozzájárulhatna:

- a munkáltatói étkeztetés szélesebb körben való elterjedéséhez;
- az intézményi gyermekétkeztetés, betegélelmezésben nyújtott közétkeztetési szolgáltatás, valamint a szociális étkeztetés (a szociális alapellátás egyik alapvető megjelenési formájaként, étkeztetés biztosítása a szociálisan rászorulóknak) minőségi jellemzőinek javulásához (pl. a többlet pénzügyi erőforrások, a táplálkozás egészségügyi szempontból megfelelőbb alapanyagokra fordítása révén);
- az egy- és többgyermekes családok tekintetében az iskolai étkeztetés költségvonzatának csökkentése révén a családok támogatásához;

- és javítaná a hazai beszállítók hozzáférési esélyeit a közétkeztetés szinte teljes körű ellátásához.

A fentiekben részletesen kifejtett megfontolások mentén - az adómorált is javítandó - közétkeztetés, illetve a munkahelyi étkeztetés keretében teljesített étel- és a helyben készített, nem alkoholtartalmú italforgalomra vonatkozó adókulcs 5%-ra történő csökkentését javasoljuk a Kormány felé. A lépés segítene az élelmiszer-infláció növekedési mértékének csökkenése terén és hozzájárulna a szakképzett munkaerő megtartásához. Segítene a forgalomvisszaesés kompenzációjában, javítaná a jövedelmezőséget, továbbá a fennmaradó összeg átcsoportosítható lenne az akut munkaerőhiány kezelésére.

A lehetséges elkövetkező járványhullámok alatti bevételkiesést megelőzendő támogató intézkedések bevezetése (de mindenképp előkészítése) az ágazatra vonatkozóan

A koronavírus járvány elsőtől harmadik hullámáig gyűjtött tapasztalatok azt mutatták, hogy az ágazat támogatására bevezetett intézkedések töredékét sem fedezték a veszteségeknek, melyek a turizmus-vendéglátást érintették. A VIMOSZ és az MGYOSZ lobbitevékenységei, benyújtott javaslatai alapjául szolgálhatnak az esetleges elkövetkezendő járványhullámok következtében bevezetésre kerülő intézkedéseknek. Ehhez szívesen nyújt segítséget a VIMOSZ.

A pályázat során keletkezett eredménytermékek hasznosítása

Mátrix: kiemelt pozíciók részletes felelősségi körét, szükséges kompetenciáit, értékeit bemutató ismeretanyag – jövőbeli munkavállalók tájékoztatásához/képzéséhez.

Kompetencia-felmérő kérdőív: a dolgozók gyengeségei, erősségei kerülhetnek felszínre, fényt derít arra, hogy hogyan látja magát az adott személy, hogyan képzei életpályája alakulását, motivációi merre terelik a szakmai életében.

Tananyagok, jó gyakorlatok: Segítség a munkaadóknak, időmegtakarítást jelenthet, továbbképzéshez használható a munkavállalóknak, hozzájárul a pályakezdők integrációjának gyorsításához.

A projekt ezen anyagai elérhetőek, felhasználásuk időt takaríthat meg, hasznos tudást adhat, segíthet a munkatársak megtartásában, értékesebbé tételében. A konzorciumi partnerek erősen javasolják és ajánlják az ágazat munkaadóinak figyelmébe a pályázat eredménytermékeit, munkavállalói integrálást segítő eszközeit. Az anyagok elérhetőek a www.turizmuspalya.hu oldalon.

A pályázat során keletkezett munkaadókat segítő eredménytermékek országos szintű hirdetése, közzététele

A végeredmény közzétételét nagyban elősegítené, ha a fent említett turizmuspalya.hu oldalon elérhető eredménytermékek népszerűsítéséhez hozzájárulnak a szakmai, döntéshozói testületek. Erősebb országos visszhangot kapva nagyobb eséllyel jutna el ahhoz a munkaadói réteghez, akinek legnagyobb szükségük van segítségre. Így hozzájárulhatnak a konzorcium tagjai az ágazat stabilabb alapokra helyezéséhez, az akut munkaerőhiány enyhítéséhez, a jövő munkavállalóinak kineveléséhez.